

INTRODUCEREA ÎN CULTURĂ, ÎN COLECȚIILE GRĂDINII BOTANICE DIN IAȘI, A UNOR TAXONI NOI PENTRU ROMÂNIA PROFIRA VIDRAȘCU*

Abstract: This paper describes new methods of selection and obtaining hybrids of some new sorts of chrysanthemum. For the first times in Romania, a number of 28 new elites have been homologated at the national level and cultivated in the Botanical Garden of Iassy, enriching its collection.

Key words: chrysanthemum collection, new sorts, homologation of species

Rolul Grădinilor Botanice de a grupa în colecții, varietatea fondului biologic adunat și luat în studiu prin cercetări întreprinse în domenii este prioritar.

Lucrarea de față, concretizează obținerea unor forme noi de plante decorative prin metode de selecție și hibridare, metode care ne-au permis în decursul anilor de studii introducerea în cultură a unor soiuri noi de crizanteme cu caracteristici productive și decorative superioare, formelor parentale, care au luat parte la obținerea lor.

Material și metoda de lucru

Materialul utilizat pentru crearea de soiuri noi de crizanteme a fost bogat și variat, provenind din colecția Grădinii Botanice din Iași, colecție care numără la ora actuală 500 taxoni din care 26 de specii de crizanteme cu origini foarte diferite.

Prin metoda selecției și a hibridării între soiuri, prin polenizarea indirectă a unor soiuri existente și cultivate în colecția Grădinii Botanice din Iași și prin selecția unor variații mugurale s-au obținut un număr de 134 elite noi de crizanteme din care 113 elite în cadrul soiurilor aparținând speciei *Chrysanthemum morifolium* Ramat. și 21 elite speciei *Ch. indicum* L.

În perioada anilor 1993-1999 din totalul celor 134 elite obținute prin procedeele amintite mai sus, au fost înscrise la Comisia Națională pentru Testarea și Omologarea Soiurilor și Hibrizilor din România, un număr de 43 de elite ale genului *Chrysanthemum* L., după cum urmează:

- 32 elite propuse pentru omologare aparțin speciei de crizanteme – *Chrysanthemum morifolium* Ramat., din care 28 elite au primit aviz favorabil, pe baza acordării notei maxime la indicii biologici analizați (forma și coloritul inflorescențelor, productivitate, rezistență la boli și dăunători etc.).

Din elitele cu aviz favorabil, în urma testărilor biologice, 18 elite sunt deja omologate, obținând statutul de soiuri noi de crizanteme cu denumiri românești și au fost înscrise începând cu anul 1998 în Lista oficială a soiurilor și hibrizilor de plante din România (tab. 1).

- Au mai rămas în testări biologice în vederea omologării un număr de 10 elite (tab. 2)
- 21 elite înscrise la aceeași Comisie Națională de Testări din România, sunt încadrate în specia *Chrysanthemum indicum* L. și au primit aviz favorabil 19 elite; 7 în curs de omologare (tab. 3); 12 în curs de testări biologice (tab. 4).

Rezultate și interpretări

Aprecierea și descrierea tuturor taxonilor luați în studiu în raport cu indicii biologici analizați sunt prezentate în tabelele 1, 2, 3 și 4.

Speciile de crizanteme evidențiate în colecție pot servi ca genitori în obținerea de soiuri noi de crizanteme. Prin portul, coloritul și cultura lor, pot acoperi alături de soiurile existente în colecție, un spectru larg de întrebuințări: flori tăiate, pete de culoare și cultura în vase cu înflorire aproape continuă.

Concluzii

Taxonii prezentați în această lucrare, întrunesc calități ornamentale deosebite, iar cultura și posibilitățile de multiplicare sunt facile.

Prin calitățile lor ornamentale, pot asigura ornarea parcurilor, grădinilor și apartamentelor într-o perioadă când lipsa altor flori este acută.

Se evidențiază specificitatea taxonilor prezentați, privind rezistența lor la boli și dăunători.

Soiurile noi de crizanteme obținute, sunt superioare din punct de vedere al calităților ornamentale și rezistenței la boli și dăunători, formelor parentale.

Bibliografie

1. Crăciun T., T. Mureșan, 1966 -- *Metode de ameliorare și producere a semințelor*, Edit. Agro-silvică, București
2. Hegi G., 1951 -- *Illustrierte Flora von Mittel-Europa*, Nand. VI-2, München
3. Ohwi J., 1965 -- *Flora of Japan*, Smithsonian Institution Washington D.C.
4. Vidrașcu Profira, 1986 -- *Crizantemele flori pentru toate anotimpurile*, Cercet. agr. în Moldova, anul XIX, vol. 2, Iași
5. Vidrașcu Profira, 1990 -- *Specii de crizanteme recent introduse în colecția Grădinii Botanice Iași*, Cercet. agron. în Moldova, anul XXIII, vol. 2, Iași
6. Vidrașcu Profira, Georgeta Teodorescu, 1993 -- *Crizantema*, Edit. Ceres, București
7. Vidrașcu Profira, 1998 -- *Specii și soiuri de crizanteme din colecția Grădinii Botanice Iași*, Bul. Grăd. Bot. Iași, t. 7:141
8. Vidrașcu Profira, M. Mititiuc, L.C. Vidrașcu, 1997 -- *Contribuții privind introducerea în cultură a unor taxoni noi pentru țara noastră cu aprecierea valorică pe scara 1-10 în condiții de Grădini Botanice Iași*, Bul. Grăd. Bot. Iași, t. 6, fasc. 2:511

TABELUL 1
Soiuri noi de crizanteme din specia *Chrysanthemum morifolium* Ramat.
obținute în Grădina Botanică Iași

Nr. editiei înscris în C.I.O.S.	Denumirea ce i se va acorda	Forma înflorin- cenței	Culoarea	Genitorii (soiurile) care au contribuit și metoda aplicată	Rezistența		Avizul dat de C.S.I.O.S. Bacărești
					la boli	la dă- unători	
68	'Tamara'	simplică	oranj-teracot	hibride între soiurile Arjan-tată cu soiul Orchide Beauty-mamă	F.R.	F.R.	omologat --soi românesc--
109	'Olimpia'	involtă	teracot-grena	hibridare între soiurile Alec Bedser-tată cu soiul L'Africaine-mamă	F.R.	F.R.	omologat --soi românesc--
220	'Orizont'	simple	alb	selecția unei variații mugurale din soiul Nimbo	F.R.	F.R.	omologat --soi românesc--
309	'Romica'	semi- involtă	lila închis	hibridare între soiurile Hurricano-tată cu soiul Magnolia purpur-mamă	F.R.	F.R.	omologat --soi românesc--
318	'Andre'	anemoni	roz-carmin sdefat	selecție și polenizare indirectă a soiului Autmn Cardinal	F.R.	F.R.	omologat --soi românesc--
319	'Simona'	anemoni	roz cu striuri carmin și baza albă	selecție și polenizare indirectă a soiului Nivalachs	F.R.	R.	omologat --soi românesc--
332	'Diana'	involtă	roz cald strălucitor	selecție și polenizare indirectă a soiului Milestone	F.R.	F.R.	omologat --soi românesc--
357	'Profira'	anemoni	grena-intens	selecție și polenizare indirectă a soiului Hanenburg	F.R.	F.R.	omologat --soi românesc--
361	'Anica'	involtă	galben-citron strălucitor	selecție și polenizare indirectă a soiului Holiday rose	F.R.	F.R.	omologat --soi românesc--
362	'Iulia'	anemoni- LIB.	roz-somon	selecție și polenizare indirectă a soiului Holiday rose	F.R.	F.R.	omologat --soi românesc--

364	'Elena'	involtă	roz-cald cu ușoară tentă de ciclamen	selecție și polenizare indirectă a soiului Holiday rose	F.R.	R.	omologat - soi românesc -
365	'Doinița'	involtă	roz-carmin	selecție și polenizare indirectă a soiului Holiday rose	F.R.	F.R.	omologat - soi românesc -
371	'Clătâlina'	anemonă	grena intens	selecție și polenizare indirectă a soiului Holiday rose	F.R.	F.R.	omologat - soi românesc -
374	'Carmen'	anemonă	carmin	selecție și polenizare indirectă a soiului Accent	F.R.	F.R.	omologat - soi românesc -
383	'Zarea'	simplă	cranj intens	selecție și polenizare indirectă a soiului Accent	F.R.	F.R.	omologat - soi românesc -
406	'Viorica'	simplă	alb-crem	selecția și polenizare indirectă a soiului Impala	F.R.	F.R.	omologat - soi românesc -
408	'Frumoasa serelor'	simplă	bicolor	selecția și polenizare indirectă a soiului Impala	F.R.	F.R.	omologat - soi românesc -

TABELUL 2

Nr. elitei inseris la CIOS	Denumirea ce i se va acorda	Forma inflores- cenței	Culoarea	Genitorii (soiurile) care au contribuit și metoda aplicată	Rezistența		Avizul dat de CSIOS București
					la boli	la dă- unători	
353	'Asfințit'	simplă	grena-carmin	selecție și polenizare indirectă a soiului Sterling (soi parfumat)	F.R.	F.R.	în curs de omologare
369	'Minodora'	anemonă	carmin intens	selecție și polenizare indirectă a soiului Holiday rose	F.R.	F.R.	în curs de omologare
373	'Olga'	simplă	roz sidefat	selecție și polenizare indirectă a soiului Accent	F.R.	R.	în curs de omologare
376	'Mihaela'	simplă	roz intens	selecție și polenizare indirectă a soiului Accent	F.R.	F.R.	în curs de omologare

391	'Domnița noptii'	simplă	carmin intens	selecție și polenizare indirectă a soiului Bronze rosc	F.R.	F.R.	în curs de omologare
402	'Oana'	simplă	galben citron	selecția și polenizare indirectă a soiului Impala	F.R.	F.R.	în curs de omologare
404	'Miha'	anemonă	bicolor	selecția și polenizare indirectă a soiului Impala	F.R.	F.R.	în curs de omologare
126	'Dr. Vidrașcu'	involtă	carmin-lila	selecția variației mugurale din Dr. Rcuge	F.R.	F.R.	în curs de omologare

TABELUL 3

Soiuri noi de crizanteme din specia *Ch. indicum* L. în curs de omologare

Nr. elitei macris la CIOȘ	Denumire a ce i se va acorda	Forma inflorescenței	Culoarea	Genitorii (soiurile) care au contribuit și metoda aplicată	Rezistența		Preco-citate
					la boli	la dăunători	
1	'Paloma'	involtă	albă	selecție și polenizare indirectă a soiului 'Blanche'	FR	FR	târzie
2	'Azur'	simplă	roz-lila strălucitor	selecție și polenizare indirectă a soiului 'Melody'	FR	FR	târzie
3	'Flacăra'	semiduble	grena intens p. superioară, crem sidefat p. inferioară	selecție și polenizare indirectă a soiului 'Red rustic'	FR	ER	târzie
4	'Armonie'	semiduble	carmin intens p. superioară, crem sidefat p. inferioară	selecție și polenizare indirectă a soiului 'Red velvet'	FR	FR	târzie
5	'Generos'	semiduble	galben strălucitor	selecție și polenizare indirectă a soiului 'Bocace'	FR	FR	târziu
6	'Unirea'	simple	roz sidefat	selecție și polenizare indirectă a soiului 'Melody'	FR	FR	târzie
7	'Apus'	involtă	oranj	selecție și polenizare indirectă a soiului 'Soleii'	FR	FR	târzie

TABELUL 4

Soluri noi de crizanteme (tușănele) din specia *Chrysanthemum indicum* L. obținute în Grădina Botanică din Iași, în curs de testări biologice și omologare

Nr. elitei înscrise la CIOS	Denumirea ce i se va acorda	Forma inflorescenței	Culoarea	Rezistența		Avizul dat de CIOS București	
				la boli	la dăunători	omologat	în curs de omologare
8		simple	bicolor	FR	FR	omologat	în curs de omologare
9		semiinvolt	roșu-teracot	"	"	"	"
10		simple	lila	"	"	"	"
11		semiduble	lila	"	"	"	"
12		semiduble	grena strălucitor	"	"	"	"
15		semiduble	roșu intens	"	"	"	"
16		simplă	oranj strălucitor	"	"	"	"
17		semiduble	lila-mov	"	"	"	"
19		semiduble	galbenă	"	"	"	"
22		simplă	lila-strălucitor	"	"	"	"
23		simple	teracot	"	"	"	"
27		semiduble	crem	"	"	"	"